Coimisiún na Scrúduithe Stáit

An Ardteistiméireacht 2017

Aistriúchán
Ar Scéim Mharcála

Tíreolaíocht

Gnáthleibhéal

Nóta do mhúinteoirí agus do scoláirí faoi úsáid na scéimeanna marcála foilsithe

Níl na scéimeanna marcála a fhoilsíonn Coimisiún na Scrúduithe Stáit ceaptha lena n-úsáid mar cháipéisí astu féin. Is áis riachtanach iad ag scrúdaitheoirí a théann faoi oiliúint i léirléamh agus i gcur i bhfeidhm ceart na scéime. Mar chuid den oiliúint sin, as measc rudaí eile, déantar samplaí d'obair na scoláirí a mharcáil agus déantar plé ar na marcanna a bhronntar, mar mhaithe le cur i bhfeidhm ceart na scéime a shoiléiriú. Déanann Scrúdaitheoirí Comhairleacha monatóireacht ar obair na scrúdaitheoirí ina dhiaidh sin le cinntiú go gcuirtear an scéim mharcála i bhfeidhm go comhleanúnach agus go beacht. Bíonn an Príomhscrúdaitheoir i bhfeighil an phróisis agus is gnách go mbíonn Príomhscrúdaitheoir Comhairleach ag cuidiú leis. Is é an Príomhscrúdaitheoir an t-údarás deiridh i dtaca le cé acu a cuireadh an scéim mharcála i bhfeidhm i gceart ar aon phíosa d'obair iarrthóra nó nár cuireadh.

Is cáipéisí oibre na scéimeanna marcála. Cé go n-ullmhaítear dréachtscéim mharcála roimh an scrúdú, ní chuirtear bailchríoch uirthi go dtí go gcuireann scrúdaitheoirí i bhfeidhm ar obair iarrthóirí í agus go dtí go mbailítear agus go meastar an t-aiseolas ó na scrúdaitheoirí uile, i bhfianaise raon iomlán na bhfreagraí a thug na hiarrthóirí, leibhéal foriomlán deacrachta an scrúdaithe agus an ghá le comhleanúnachas caighdeán a choimeád ó bhliain go bliain. Aistriúchán ar an scéim chríochnaithe atá sa cháipéis fhoilsithe seo, mar a cuireadh i bhfeidhm ar obair na n-iarrthóirí uile í.

Is cóir a nótáil i gcás scéimeanna ina bhfuil freagraí nó réitigh eiseamláireacha nach bhfuil sé i gceist a chur in iúl go bhfuil na freagraí ná na réitigh sin uileghabhálach. D'fhéadfadh sé go bhfuil leaganacha éagsúla nó malartacha ann a bheadh inghlactha freisin. Ní mór do na scrúdaitheoirí tuillteanas gach freagra a mheas agus téann siad i gcomhairle lena Scrúdaitheoirí Comhairleacha nuair a bhíonn amhras orthu.

Scéimeanna Marcála san am atá le teacht

Ní cóir talamh slán a dhéanamh d'aon rud a bhaineann le scéimeanna marcála san am atá le teacht bunaithe ar scéimeanna a bhí ann cheana. Cé go mbíonn na bunphrionsabail mheasúnachta mar an gcéanna, is féidir go mbeadh athrú ar shonraí marcála cineál áirithe ceiste i gcomhthéacs na páirte a bheadh ag an gceist sin sa scrúdú foriomlán bliain áirithe ar bith. Bíonn sé de fhreagracht ar an bPríomhscrúdaitheoir bliain áirithe ar bith a dhéanamh amach cén tslí is fearr a chinnteoidh go measfar obair na n-iarrthóirí go cothrom agus go cruinn, agus go gcoimeádfar caighdeán comhleanúnach measúnachta ó bhliain go bliain. Dá réir sin, d'fhéadfadh gnéithe de struchtúr, de mhionsonraí agus de chur i bhfeidhm na scéime marcála in ábhar áirithe athrú ó bhliain go bliain gan rabhadh.

Agus breithniú á dhéanamh ar an scéim mharcála seo, ba cheart aird a bheith ar an méid a leanas:

- Braitheann na mionsonraí a theastaíonn in aon fhreagra ar an gcomhthéacs agus ar an gcaoi a gcuirtear an cheist, agus ar an líon marcanna atá ar fáil don fhreagra ar an scrúdpháipéar.
- Caithfear focail, nathanna cainte nó frásaí a úsáid i gceart i gcomhthéacs agus níor cheart iad a bhréagnú, agus más léir go n-úsáidtear go mícheart iad nó go mbréagnaítear iad, ní féidir na marcanna a thabhairt.
- Mar riail ghinearálta, más ann d'amhras faoina bhailí atá aon fhreagra, ní mór do scrúdaitheoirí dul i gcomhairle lena scrúdaitheoir comhairleach sula mbronntar marcanna.
- Níl na moltaí ná samplaí etc. a thugtar sa scéim uileghabhálach agus is féidir glacadh le freagraí malartacha bailí eile etc.
- Chun críche marcála, is é is Pointe Suntasach Ábhartha (PSÁ) ann ná aon phíosa amháin d'eolas fíorasach a dtabharfaidh scrúdaitheoir ualú marcála dó mar atá leagtha síos sa scéim mharcála (3 mharc de ghnáth). Mar a moladh roimhe seo i gCiorclán S85/09 agus sna Táscairí Marcála Samplacha atá ar fáil ar shuíomh Gréasáin Choimisiún na Scrúduithe Stáit, ba cheart do gach PSÁ teacht aníos as an eolas a thugann an t-iarratasóir, rud is cúis le freagra comhleanúnach foriomlán ar an gceist.

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Croí-Aonad 3

(Feic Aguisín 1 chun teacht ar an Liosta Topaicí)

1. Réamhrá

   4 PSÁ @ 1m an ceann
   Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 1 mharc — Marcanna iomlána: 5

2. Pleanáil

   4 PSÁ @ 1m an ceann
   Cloí leis an bhfad a leagadh síos – 1 mharc — Marcanna iomlána: 5

3. Bailiú Sonraí

   Dhá Mhodh/Thasc @ 18 marc an ceann
   Gach modh/tasc – 9 PSÁ @ 2m an ceann — 36m
   Ceadaigh PSÁ amháin ar léaráid do gach Modh/Tasc.

Comhleanúnachas – 2 mharc ghrádaithe (2/1/0)	
Cloí leis an bhfad a leagadh síos 2 mharc	4 mharc

Marcanna iomlána: 40

4. Torthaí, Tátail, Luacháil

   Trí theideal @ 8 marc an ceann
   Gach teideal: 4 PSÁ @ 2m an ceann — 24 marc

Comhleanúnachas – 4 mharc ghrádaithe (4/2/0)	
Cloí leis an bhfad a leagadh síos 2 mharc	6 mharc

Marcanna Iomlána: 30

5. Eagrú agus Léiriú Torthaí

   Dhá mhodh dhifriúla sa chur i láthair.
   Gach cur i láthair: 5 PSÁ @ 2 mharc an ceann

Marcanna Iomlána: 20

Briseadh Síos ar na Marcanna don Chur i Láthair

Píchairt / Treoghraf / Barrachairt / Scaipghraf etc.

X-ais lipéadaithe / ciorcal	2mharc
Y-ais lipéadaithe / láraithe	2 mharc
Sonraí curtha i láthair i gceart	2 mharc
Sonraí curtha i láthair i gceart	2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

Léaráid / Sceitse / Léarscáil

1 phíosa faisnéise anótáilte	Léirithe 2 mharc + Ainmnithe 2 mharc
1 phíosa faisnéise anótáilte	Léirithe 2 mharc + Ainmnithe 2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

Tábla

Teideal	2 mharc
Sraitheanna lipéadaithe	2 mharc
Colúin lipéadaithe	2 mharc
Sonraí	2 mharc
Tuairim ar an iomlán	2 mharc ghrádaithe (2/1/0)

CUID A hAON – CEISTEANNA GEARRFHREAGRA – 100 MARC AON **DEICH** GCEIST @ 10 MARC AN CEANN Marcáil **gach** ceist a triaileadh agus bronn marc ar an deich gceist a fhaigheann na marcanna is airde.			
C1.(i)	C	2m	
	A	2m	
	D	2m	
	B	2m	
C.1(ii)	Magma	2m	Iomlán 10m
C.2(i)	D	2m	
	A	2m	
	B	2m	
	C	2m	
C.2(ii)	Trá / A	2m	Iomlán 10m
C.3(i)	C C.3 (ii) (**Abhainn**)	2m	
	D Oighreach	2m	
	A (**Oighreach**)	2m	
	B Abhainn	2m + 2m	Iomlán 10m
C.4(i)	(a) Bruthcharraig	2m	
	(b) ar laibhe a bheith ag fuarú gar do dhromchla an domhain	2m	
	(c) criostail bheaga	2m	
	(d) Clochán an Aifir	2m	
C.4(ii)	Úsáid bhailí amháin	2m	Iomlán 10m
C.5(i)	6.7 km	5m	
C.5(ii)	Soir ó thuaidh	5m	Iomlán 10m
C.6(i)	Scaipthe/scartha	2m	
	Cnuasta/cnuasach	2m	
	Líneach/ribíneach	2m	
C.6(ii)	Gallán	2m	
C.6(iii)	Siombail cheart	2m	Iomlán 10m

C.7	(i) Fíor/Bréagach	2m	
	(ii) Fíor	2m	
	(iii) Bréagach	2m	
	(iv) Fíor	2m	
	(v) Bréagach	2m	Iomlán 10m
C.8	B	2m	
	C	2m	
	E	2m	
	A	2m	
	D	2m	Iomlán 10m
C.9	Príomhúil	2m	
	Treasach	2m	
	Tánaisteach	2m	
	(**Treasach**)		
	Tánaisteach	2m	
	Príomhúil	2m	Iomlán 10m
C.10	(i) Tóiceo	2m	
	(ii) Rio de Janeiro	2m	
	(iii) Mumbai	2m	
	(iv) Cathair Mheicsiceo	2m	
	(v) 4	2m	Iomlán 10m
C.11	(i) 994	2m	
	(ii) Siombail cheart	2m	
	(iii) Gaoth chiúin	2m	
	(iv) (a) Isihiaití	2m	
	(b) Isiteirmeacha	2m	Iomlán 10m
C.12 (i)	C	2m	
	D	2m	
	A	2m	
	B	2m	
C.12(ii)	Úsáid bhailí	2m	Iomlán 10m

CUID A DÓ – CEISTEANNA STRUCHTÚRTHA – 300 MARC

Ní mór duit tabhairt faoi **THRÍ** cheist, mar seo a leanas:

- **DHÁ** cheist as **Roinn 1 – Croí-Aonaid:**
  - Ceist **amháin** as Ceist 1, 2 agus 3 **(100 marc)**

    AGUS
  - Ceist **amháin** as Ceist 4, 5 agus 6 **(100 marc)**
- Ceist **AMHÁIN** as **Roinn 2 – Toghaonaid (100 marc)**

FREAGAIR NA CEISTEANNA SEO SA FHREAGARLEABHAR

ROINN 1 – CROÍ-AONAID

Ceist 1 go 6

NÍ MÓR duit tabhairt faoi **DHÁ** cheist:

CEIST AMHÁIN as **Patrúin agus Próisis sa Chomhshaol Fisiceach**

AGUS

CEIST AMHÁIN as **Tíreolaíocht Réigiúnach**

PÁTRÚIN AGUS PRÓISIS SA CHOMHSHAOL FISICEACH

Ceist 1 go 3

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 1

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- Limistéar iomlán an Taiscumair soir ó Dhroichead na Laoi (W 342 713) (*Lee Bridge*)
- Limistéar talún os cionn 200 méadar ag Cill na Martra in iarthuaisceart na léarscáile
- Abhainn an tSuláin (*Sullane River*)
- Limistéar d'fhoraois bhuaircíneach in iardheisceart na léarscáile
- An limistéar faoi fhoirgnimh i Maigh Chromtha.

Imlíne na Sracléarscáile:	
Teorainneacha/fráma	**1 mharc**
Comhréir (tírdhreach)	**2 mharc**
Tuairim ar an iomlán	**2 mharc ghrádaithe (2/1/0)**
	Fo-Iomlán 5 mharc
Cúig rud á dtaispeáint agus lipéadaithe amhail a leanas:	
Ag taispeáint	**3m ghrádaithe (3/1/0)**
Lipéadaithe	**2m**
	Fo-iomlán 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a lipéadú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as teorainneacha, as comhréir agus as tuairim iomlán.

Iomlán: 30 marc

B. **Carraigeacha**

(i) Ainmnigh **dhá** shampla de charraigeacha dríodair.

Dhá charraig dhríodair ainmnithe @ 3m an ceann **6m**

(ii) Luaigh **dhá** áit dhifriúla in Éirinn ina bhfuil carraigeacha dríodair le fáil.

Áit 1 **4m**

Áit 2 **3m**

(iii) Tabhair cur síos agus míniú ar an tslí a bhfoirmítear carraigeacha dríodair.

Cur Síos/Míniú 9 PSÁ @ 3m an ceann **27m**

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

C. **Fillsléibhte**

Le léaráid(í) mar chúnamh agat, tabhair cur síos agus míniú ar an tslí a bhfoirmítear Fillsléibhte.

Léaráid dhá ghné @ 3m an ceann **6m**

Míniúchán 8 PSÁ @ 3m an ceann **24m**

Ceadaigh PSÁ amháin le haghaidh sampla ainmnithe d'Fhillsléibhte.

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 30 marc

Ceist 2

A. Bolcáin

(i) Cén céatadán de na bolcáin atá i bhFáinne Tine an Aigéin Chiúin?

90 (%) **3m**

(ii) Cuir in iúl cad is brí leis an ainm *Fáinne Tine an Aigéin Chiúin*.

Ráiteas bailí **3m**

(iii) Ainmnigh **dhá** ábhar a scaoiltear san aer nuair a bhrúchtann bolcáin.

Dhá ábhar bhailí ainmnithe @ 3m an ceann **6m**

(iv) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *bolcán marbh*.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(v) Liostaigh **dhá** iarmhairt dhiúltacha a bhaineann le bolcáin.

Dhá iarmhairt dhiúltacha bhailí @ 3m an ceann **6m**

(vi) Mínigh go hachomair iarmhairt dhearfach **amháin** a bhaineann le bolcáin.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Forbairt Tírghnéithe **Freagair (i) nó (ii).**

(i) Mínigh, agus léaráidí mar chúnamh agat, foirmiú **dhá** thírghné ar bith.

Foirmiú aon dá thírghné @ 20 marc an ceann.

Do gach aon tírghné:

Tírghné ainmnithe	**1 mharc**
Léaráid(í) dhá ghné @ 2 mharc an ceann	**4 mharc**
Foirmiú mínithe 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**15 mharc**

Ní mór do PSÁ amháin ar a laghad míniú a thabhairt ar phróiseas ábhartha.

Ceadaigh PSÁ amháin le haghaidh sampla ainmnithe.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

Nó

(ii) Tabhair cur síos agus míniú ar **dhá** phróiseas ollghluaiseachta ar bith.

Dhá phróiseas ar bith @ 20 marc an ceann

Do gach aon phróiseas:

Próiseas luaite	**2 mharc**
Cur síos / Míniú 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**18 marc**

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Ceadaigh sampla ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Iomlán: 40 marc

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Timthriall na gCarraigeacha

Tabhair cur síos agus míniú ar an tslí a ndéanann daoine idirghníomhaíocht le timthriall na gcarraigeacha agus tagairt agat do cheann amháin acu seo a leanas:

- Cairéalú
- Mianadóireacht
- Saothrú ola/gáis
- Táirgeadh fuinneamh geoiteirmeach.

Cur síos / míniú 10 PSÁ @ 3m an ceann 30m

Ceadaigh PSÁ amháin le haghaidh sampla ainmnithe.

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Is féidir glacadh le gnéithe dearfacha agus diúltacha.

Iomlán: 30 marc

Ceist 3

A. Síonchaitheamh

(i) I do fhreagarleabhar, meaitseáil gach ceann de na fótagraif **A**, **B** agus **C** leis an bpróiseas síonchaithimh is fearr a mheaitseálann é as an liosta thíos:

C	**Gníomhaíocht reo is coscartha**	**3m**
A	**Carbónáitiú**	**3m**
B	**Síonchaitheamh oinniúnach (scamhadh).**	**3m**

(ii) Cuir in iúl cé acu sampla de shíonchaitheamh ceimiceach **nó** de shíonchaitheamh fisiciúil/meicniúil gach ceann de na próisis síonchaithimh ar an liosta thuas.

Gníomhaíocht reo is coscartha	**Síonchaitheamh fisiciúil/meicniúil**	**3m**
Carbónáitiú	**Síonchaitheamh ceimiceach**	**3m**
Síonchaitheamh oinniúnach (scamhadh).	**Síonchaitheamh fisiciúil/meicniúil**	**3m**

(iii) Ainmnigh **dhá** thoisc ar bith a théann i bhfeidhm ar an síonchaitheamh.

Dhá thoisc bhailí ainmnithe @ 3m an ceann **6m**

(iv) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *scileach*.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Creathanna Talún

(i) Tabhair **dhá** shampla d'áiteanna difriúla inar tharla creathanna talún.

Dhá áit éagsúla ainmnithe @ 3m an ceann **6m**

(ii) Ainmnigh scála a úsáidtear chun fórsa creathanna talún a thomhas.

Scála bailí ainmnithe @ 4m **4m**

(iii) Mínigh an tslí a dtarlaíonn creathanna talún **agus** tabhair cur síos ar na hiarmhairtí is mó a bhíonn orthu.

Míniú/cur síos 10 PSÁ @ 3m an ceann **30m**

Caithfear dhá PSÁ ar a laghad a úsáid chun an tslí a dtarlaíonn creathanna talún a mhíniú.

Caithfear dhá PSÁ ar a laghad a úsáid le cur síos a dhéanamh ar iarmhairtí creathanna talún.

Iomlán: 40 marc

C. Idirghníomhaíocht an Duine le Próisis Dromchla

Scrúdaigh an tslí a ndéanann daoine idirghníomhaíocht le ceann **amháin** de na próisis dromchla a leanas:

- Próisis abhann
- Próisis chósta
- Próisis ollghluaiseachta.

Idirghníomhaíocht aitheanta	**3m**
Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**27 marc**

Ceadaigh an dara hidirghníomhaíocht aitheanta le haghaidh PSÁ amháin.

Ní mór gach idirghníomhaíocht eile a mhíniú i gcomhair PSÁ.

Ceadaigh PSÁ amháin le haghaidh sampla ainmnithe.

Ceadaigh PSÁ amháin as léaráid anótáilte ábhartha.

Féadfar PSÁ a bhronnadh as faisnéis ábhartha, sa bhreis ar an téacs, a thugtar ar léaráidí.

Is féidir glacadh le gnéithe dearfacha agus diúltacha.

Iomlán: 30 marc

TÍREOLAÍOCHT RÉIGIÚNACH

Ceist 4 go 6

Freagair ceist **AMHÁIN**

Ceist 4

A. Réigiún Eorpach

Tarraing sracléarscáil de réigiún **Eorpach** (**nach bhfuil in Éirinn**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **ainmnigh** gach ceann acu seo a leanas:

- Abhainn ainmnithe **amháin** sa réigiún seo
- **Dhá** bhaile nó **dhá** chathair ainmnithe sa réigiún seo
- Limistéar rilífe ainmnithe **amháin** (talamh ard nó íseal) sa réigiún seo.

Imlíne an Réigiúin	**6 mharc ghrádaithe (6/4/2/0)**	
Abhainn	**Ainmnithe**	**2m**
	Taispeánta	**4 mharc ghrádaithe (4/2/0)**
Baile/Cathair 1	**Ainmnithe**	**2 mharc**
	Taispeánta	**4 mharc ghrádaithe (4/2/0)**
Baile/Cathair 2	**Ainmnithe**	**2m**
	Taispeánta	**4 mharc ghrádaithe (4/2/0)**
Limistéar rilífe		
(talamh ard nó íseal)	**Ainmnithe**	**2m**
	Taispeánta	**4 mharc ghrádaithe (4/2/0)**

Iomlán: 30 marc

B. **Gníomhaíochtaí Geilleagracha Treasacha – Réigiún in Éirinn**

Freagair gach ceann acu seo a leanas agus tagairt agat do réigiún in **Éirinn** a bhfuil staidéar déanta agat air.

(i) Ainmnigh gníomhaíocht gheilleagrach threasach **amháin** a chuireann le geilleagar an réigiúin seo.

Gníomhaíocht gheilleagrach threasach ainmnithe **4m**

(ii) Mínigh na buntáistí atá ag an réigiún seo i bhforbairt na gníomhaíochta geilleagraí treasaí a ainmníodh i gcuid (i) thuas.

Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

Ceadaigh réigiún ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

(iii) Déan cur síos ar dhúshlán **amháin** atá roimh an ngníomhaíocht gheilleagrach threasach seo sa réigiún seo.

Cur síos 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

Iomlán: 40 marc

C. **Talmhaíocht – Réigiún Ilchríochach / Fo-ilchríochach**

Mínigh an tslí a bhíonn tionchar ag **dhá** cheann ar bith de na tosca ar an liosta thíos ar fhorbairt na talmhaíochta i réigiún **Ilchríochach** / **Fo-ilchríochach** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Aeráid
- Rilíf agus ithreacha
- Margaí.

Toisc 1 mínithe 5 PSÁ @ 3m an ceann **15m**

Toisc 2 mínithe 5 PSÁ @ 3m an ceann **15m**

Ceadaigh réigiún ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 30 marc

Ceist 5

A. Talmhaíocht in Éirinn

(i) Cén céatadán de dhaonra na hÉireann atá fostaithe in earnáil an agraibhia agus na ndeochanna?

8.6 (%) **3m**

(ii) Cén luach (€) a bhí ar easpórtálacha earnáil agraibhia agus deochanna na hÉireann in 2015?

10.8 billiún **3m**

(iii) Ríomh **X**, an céatadán d'agraibhia agus de dheochanna na hÉireann a easpórtáladh go dtí an Ríocht Aontaithe in 2015.

41 (%) **6m**

(iv) Cé mhéad heicteár talún a úsáidtear sa talmhaíocht **agus** cé mhéad heicteár talún a úsáidtear san fhoraoiseacht?

4.5 milliún (heicteár) **3m**

730,000 (heicteár) **3m**

(v) Mínigh go hachomair buntáiste **amháin** a bhaineann le ballraíocht san Aontas Eorpach d'earnáil agraibhia agus deochanna na hÉireann.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(vi) Mínigh go hachomair míbhuntáiste **amháin** a bhaineann le ballraíocht san Aontas Eorpach d'earnáil agraibhia agus deochanna na hÉireann.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Gníomhaíochtaí Geilleagracha – Réigiún Eorpach

Mínigh forbairt **dhá** cheann acu seo a leanas agus tagairt agat do réigiún **Eorpach** (**nach bhfuil in Éirinn**) a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Na cúiseanna a mheallann **turasóirí** go dtí an réigiún seo
- Tábhacht na **déantúsaíochta** sa réigiún seo
- Forbairt an **iompair** sa réigiún seo.

Gníomhaíocht 1 mínithe 7 PSÁ @ 3 mharc an ceann **21 mharc**

Gníomhaíocht 2 mínithe 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Réigiún ainmnithe **1m**

Iomlán 40m

C. Fás Uirbeach – Réigiún Ilchríochach / **Fo-ilchríochach**

Tabhair cur síos agus míniú ar na cúiseanna leis an bhfás ar limistéar uirbeach i réigiún **Ilchríochach** / **Fo-ilchríochach** (**nach bhfuil san Eoraip**) a bhfuil staidéar déanta agat air.

Cur síos / Míniú 10 PSÁ @ 3m an ceann **30m**

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Ceadaigh ceantar uirbeach ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 30 marc

Ceist 6

A. Dífhostaíocht san Eoraip

(i) Cén tír ina raibh an céatadán ab airde de na daoine dífhostaithe in 2015?

An Ghréig **3m**

(ii) Cén **dá** thír inar tháinig laghdú ar an gcéatadán de na ndaoine a bhí dífhostaithe ó 2005 go 2015?

An Ghearmáin **3m**

An Pholainn **3m**

(iii) Cén bhliain a raibh an céatadán de na daoine a bhí dífhostaithe in Éirinn níos ísle ná an céatadán a bhí dífhostaithe i ngach ceann de na tíortha roghnaithe eile? Tabhair míniú achomair ar chúis **amháin** leis seo.

2005 **3m**

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(iv) Mínigh go hachomair cúis **amháin** a d'fhéadfadh a bheith leis an laghdú ar chéatadán na ndaoine a bhí dífhostaithe sa Pholainn ó 2005 go 2015.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(v) Mínigh go hachomair slí **amháin** chun leibhéil dífhostaíochta a laghdú.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Fairsingiú an Aontais Eorpaigh

(i) Ainmnigh **dhá** thír a ghlac ballraíocht san Aontas Eorpach ó 2000 i leith.
Dhá thír bhailí ainmnithe @ 2m an ceann **4m**

(ii) Mínigh na buntáistí d'Éirinn a bhaineann le fairsingiú an Aontais Eorpaigh.

Míniú 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

(iii) Mínigh na míbhuntáistí d'Éirinn a bhaineann le fairsingiú an Aontais Eorpaigh.

Míniú 6 PSÁ @ 3 mharc an ceann **18 marc**

Iomlán: 40 marc

C. Forbairt Réigiúnach

Tabhair cur síos agus míniú ar **dhá** fhadhb atá ag réigiún ar bith a bhfuil staidéar déanta agat air.

Fadhb 1

Cur Síos/Míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann 15 mharc

Fadhb 2

Cur Síos/Míniú 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann 15 mharc

PSÁ amháin ar a laghad as míniú a thabhairt ar gach fadhb.

Ceadaigh réigiún ainmnithe le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 30 marc

ROINN 2 – TOGHAONAID

Ceist 7 go 12

NÍ MÓR duit tabhairt faoi cheist **AMHÁIN** as:

Patrúin agus Próisis i nGníomhaíochtaí Geilleagracha

NÓ

Patrúin agus Próisis i gComhshaol an Duine

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i nGNÍOMHAÍOCHTAÍ GEILLEAGRACHA

Ceist 7 go 9

Ceist 7

A. Léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- An limistéar faoi fhoirgnimh i Maigh Chromtha
- Cúrsa iomlán an phríomhbhóthair náisiúnta N22
- Cúrsa iomlán an bhóthair réigiúnaigh R584
- An líne tharchurtha leictreachais in oirthuaisceart na léarscáile
- Oifig phoist.

Imlíne na Sracléarscáile:

Teorainneacha/fráma	**1 mharc**
Comhréir (tírdhreach)	**2 mharc**
Tuairim ar an iomlán	**2 mharc ghrádaithe (2/1/0)**
	Fo-Iomlán 5 mharc
Cúig rud á dtaispeáint agus lipéadaithe amhail a leanas:	
Ag taispeáint	**3m ghrádaithe (3/1/0)**
Lipéadaithe	**2m**
	Fo-iomlán 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as na rudaí a thaispeáint agus a lipéadú agus bronn 0 marc de na 5 mharc as teorainneacha, as comhréir agus as tuairim iomlán.

Iomlán: 30 marc

B. An tAontas Eorpach

Mínigh an tslí a ndeachaigh beartas an Aontais Eorpaigh i bhfeidhm ar gheilleagar na hÉireann.

Tionchar a Aithint 1 PSÁ	**3m**
Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**27 marc**

Ceadaigh an dara tionchar ainmnithe a aithint le haghaidh PSÁ amháin.

Ceadaigh polasaí ainmnithe (nó réimse polasaithe) le haghaidh PSÁ amháin.

Iomlán: 30 marc

C. Truailliú an Chomhshaoil

(i) Ainmnigh sampla **amháin** de thruailliú an chomhshaoil a bhfuil staidéar déanta agat air.

Sampla bailí ainmnithe	**4m**

(ii) Mínigh na cúiseanna le truailliú seo an chomhshaoil **agus** na hiarmhairtí air..

Cúis aitheanta PSÁ amháin @ 3m an ceann	**3m**
Iarmhairt aitheanta PSÁ amháin @ 3m	**3m**
Míniú 6 PSÁ @ 3m an ceann	**18m**

(iii) Déan cur síos ar an tslí a bhféadfaí truailliú seo an chomhshaoil a laghdú.

Cur síos 4 PSÁ @ 3m an ceann	**12m**

Iomlán: 40 marc

Ceist 8

A. Ídiú Fuinnimh

(i) Cén céatadán den fhuinneamh a ídíodh i 1990 a gineadh as gual?

41.7 (%) **3m**

(ii) Cén céatadán den fhuinneamh a ídíodh in 2015 a gineadh as gual?

16.9 (%) **3m**

(iii) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *breosla iontaise*.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(iv) Ríomh an céatadán den fhuinneamh a ídíodh i 1990 a gineadh as breoslaí iontaise.

95.1 (%) **6m**

(v) Mínigh go hachomair cad is brí leis an téarma *fuinneamh in-athnuaite*.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(vi) Mínigh go hachomair cúis **amháin** leis an méadú ar úsáid na gaoithe mar fhoinse fuinnimh.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Cuideachta Ilnáisiúnta (MNC)

(i) Ainmnigh cuideachta ilnáisiúnta **amháin** atá ag feidhmiú in Éirinn.

Cuideachta ilnáisiúnta bhailí ainmnithe **4m**

(ii) Ainmnigh amhábhar **amháin** a úsáideann an chuideachta ilnáisiúnta seo **agus** ainmnigh an tír óna bhfaightear an t-amhábhar seo.

Amhábhar bailí ainmnithe **3m**

Tír fhoinseach bhailí ainmnithe **3m**

(iii) Ainmnigh earra **amháin** a dhéanann an chuideachta ilnáisiúnta seo.

Táirge bailí ainmnithe **3m**

(iv) Luaigh an áit a bhfuil an chuideachta ilnáisiúnta seo lonnaithe in Éirinn **agus** mínigh le mionsonraí an chúis ar lonnaíodh san áit seo í.

Áit bhailí **3m**

Míniúchán 8 PSÁ @ 3 mharc an ceann **24 mharc**

Iomlán: 40 marc

C. **Coilíneachas – Geilleagar i mbéal Forbartha**

(i) Ainmnigh geilleagar **amháin** i mbéal forbartha a ndearnadh coilíniú air.

Geilleagar i mbéal forbartha ainmnithe 3 mharc

(ii) Mínigh iarmhairtí an choilíneachais ar an ngeilleagar i mbéal forbartha seo.

Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann 27 marc

Iomlán: 30 marc

Ceist 9

A. Forbairt Gheilleagrach

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

Grafpháipéar	**3 mharc**
Ais cheartingearach lipéadaithe/Ciorcal	**3m ghrádaithe (3/1/0)**
Ais chothrománach lipéadaithe/Láraithe	**3 mharc ghrádaithe (3/1/0)**
5 mhír @ 3m an ceann grádaithe (3/1/0)	**15m**
	Fo-iomlán 24 mharc

(ii) I do fhreagarleabhar, luaigh **dhá** chúis a bhfuil an Olltáirgeacht Intíre (OTI) i dtíortha áirithe níos airde ná mar atá i dtíortha eile.

Dhá chúis bhailí sonraithe @ 3m an ceann	**6m**

Iomlán: 30 marc

B. Forbairt Gheilleagrach – Geilleagar Forbartha

Tabhair cur síos agus míniú ar fhorbairt ceann **amháin** acu seo a leanas agus tagairt agat do gheilleagar forbartha a bhfuil staidéar déanta agat air:

- Turasóireacht
- Seirbhísí airgeadais
- Seirbhísí agus tionscail gan chuing.

Geilleagar forbartha ainmnithe	**3m**
Cur Síos agus Míniú 9 PSÁ @ 3m an ceann	**27m**

PSÁ amháin ar a laghad as míniú.

Iomlán: 30 marc

C. Gníomhaíocht Gheilleagrach agus Coimhlint

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

(i) Cuir in iúl go soiléir, agus tagairt eangaí sé fhigiúir á húsáid agat, cén áit a dtógfá feirm ghaoithe.

Tagairt eangaí sé fhigiúr	**4m ghrádaithe (4/2/0)**

(ii) Agus fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis á húsáid agat, mínigh an chúis ar roghnaigh tú an áit seo don feirm ghaoithe.

Fianaise ón léarscáil	**3m**
Míniú 7 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**21 mharc**

(iii) Tabhair cur síos agus míniú ar an tslí a bhféadfadh coimhlint teacht chun cinn mar gheall ar an bhfeirm ghaoithe a bheith lonnaithe san áit seo.

PSÁ amháin ar a laghad as míniú

Scrúdú 4 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**12 mharc**

Iomlán: 40 marc

PATRÚIN AGUS PRÓISIS i gCOMHSHAOL AN DUINE

Ceist 10 go 12

Ceist 10

A. Dinimic Daonra

(i) Agus grafpháipéar á úsáid agat, tarraing graf oiriúnach chun na sonraí seo a léiriú.

Grafpháipéar	**3 mharc**
Ais cheartingearach lipéadaithe/Ciorcal	**3m ghrádaithe (3/1/0)**
Ais chothrománach lipéadaithe/Láraithe	**3 mharc ghrádaithe (3/1/0)**
5 mhír @ 3m an ceann grádaithe (3/1/0)	**15m**
	Fo-iomlán 24 mharc

(ii) I do fhreagarleabhar, luaigh **dhá** shlí a bhféadfaí cur leis an ionchas saoil i dtíortha mar Mhailí agus an tSúdáin.

Dhá ráiteas bhailí @ 3m an ceann	**6m**

Iomlán: 30 marc

B. Lonnaíocht Stairiúil

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

(i) Ainmnigh **trí** shampla dhifriúla de lonnaíocht stairiúil a bhfuil fianaise dóibh le feiceáil ar léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis, **agus** tabhair tagairt eangaí sé fhigiúir do shuíomh gach ceann díobh.

3 lonnaíocht ainmnithe @ 2 mharc an ceann	**6 mharc**
Suíomh tugtha do 3 lonnaíocht@ 2 mharc an ceann grádaithe (2/1/0)	**6 mharc**

(ii) Déan cur síos ar gach ceann de na trí lonnaíocht stairiúil a ainmníodh i gcuid (i) thuas.

Do gach lonnaíocht stairiúil:

Cur Síos: 2 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**18 marc**

Iomlán: 30 marc

C. **Sraoilleáil Uirbeach**

(i) Ainmnigh cathair **amháin** inar tharla sraoilleáil uirbeach.
Cathair ainmnithe **4m**

(ii) Mínigh na cúiseanna ar tharla sraoilleáil uirbeach sa chathair seo.
Míniú 9 PSÁ @ 3 mharc an ceann **27 marc**

(iii) Déan cur síos ar réiteach **amháin** ar shraoilleáil uirbeach.
Cur síos ar réiteach amháin 3 PSÁ @ 3m an ceann **9m**

Iomlán: 40 marc

Ceist 11

A. Aerfótagraf

Scrúdaigh an t-aerfótagraf de Mhaigh Chromtha a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Tarraing sracléarscáil den limistéar a thaispeántar san aerfótagraf.

Ar an tsracléarscáil sin, **taispeáin** agus **lipéadaigh** gach ceann díobh seo a leanas:

- **Dhá** shráid a bhuaileann le chéile
- An abhainn
- An séipéal sa lár ar chlé
- Limistéar trádstórála sa tulra ar chlé
- Limistéar caitheamh aimsire.

Imlíne na Sracléarscáile:

Teorainneacha/fráma	**1 mharc**
Comhréir (tírdhreach)	**2 mharc**
Tuairim ar an iomlán	**2 mharc ghrádaithe (2/1/0)**
	Fo-iomlán 5 mharc

Cúig rud á dtaispeáint agus lipéadaithe amhail a leanas:

Á dtaispeáint	**3 mharc ghrádaithe (3/1/0)**
Lipéadaithe	**2 mharc**
	Fo-iomlán 25 mharc

I gcás rianú soiléir bronn 50% de na marcanna a gnóthaíodh as gnéithe, ach 0 marc de na 5 mharc as sracléarscáil.

Iomlán: 30 marc

B. Imirce – Ó Cheantar Tuaithe go Ceantar Uirbeach

(i) Mínigh na cúiseanna a rachadh daoine ar imirce ó cheantair thuaithe go ceantair uirbeacha.

Dhá chúis aitheanta @ 3m + 2m **5m**

Ní mór gach cúis eile a mhíniú.

Míniú 5 PSÁ @ 3m an ceann **15m**

(ii) Mínigh na fadhbanna a bhíonn i gceantar uirbeach mar thoradh ar an imirce seo.

Dhá fhadhb aitheanta @ 3m + 2m **5m**

Ní mór gach fadhb eile a mhíniú.

Míniú 5 PSÁ @ 3m an ceann **15m**

Iomlán: 40 marc

C. Dinimic Daonra

Mínigh conas a théann **trí** cinn ar bith de na tosca a leanas i bhfeidhm ar an daonra:

- Acmhainní
- Sochaí agus cultúr
- Leibhéil ioncaim
- Teicneolaíocht.

Míniú ar thrí thoisc:

An chéad toisc mínithe 4 PSÁ @ 3m an ceann **12m**

An dara toisc mínithe 3 PSÁ @ 3m an ceann **9m**

An tríú toisc mínithe 3 PSÁ @ 3m an ceann **9m**

Marcáil chun leasa an iarrthóra.

Iomlán: 30 marc

Ceist 12

A. Imirce

(i) Cé mhéad imirceach a tarrtháladh i mBealtaine 2015 **agus** cé mhéad imirceach a tarrtháladh i mBealtaine 2016?

2015: 501 imircigh **3m**

2016: 522 imircigh **3m**

(ii) Ríomh líon iomlán na n-imirceach a tarrtháladh in 2016 sna trí mhí Bealtaine, Meitheamh agus Iúil, le chéile.

1,334 imircigh **6m**

(iii) Ainmnigh **dhá** thoisc tharraingthe a fhágann go dtéann daoine ar imirce chun na hEorpa.

Dhá thoisc tharraingthe bhailí ainmnithe @ 3m an ceann **6m**

(iv) Mínigh go hachomair ceann **amháin** de na tosca tarraingthe a ainmníodh i gcuid (iii) thuas.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

(v) Mínigh go hachomair iarmhairt dhearfach **amháin** don Aontas Eorpach as glacadh leis na himircigh seo.

Míniú achomair dhá PSÁ @ 3m an ceann **6m**

Iomlán: 30 marc

B. Forbairt ar Lonnaíochtaí Uirbeacha

Scrúdaigh an léarscáil 1:50 000 agus an eochair eolais de chuid na Suirbhéireachta Ordanáis a ghabhann leis an bpáipéar seo.

Mínigh **trí** chúis gur fhorbair baile Mhaigh Chromtha san áit seo agus fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis agat mar thaca le gach cúis.

Trí chúis @ 10 marc an ceann	**30 marc**
I gcás gach cúise:	
Fianaise ó léarscáil na Suirbhéireachta Ordanáis	**1m**
Míniú 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann	**9 marc**

Iomlán: 30 marc

C. Cathair sa Domhan i mBéal Forbartha

(i) Ainmnigh cathair **amháin** sa domhan i mbéal forbartha atá ag fás go tapa.

Cathair i mbéal forbartha ainmnithe **4m**

(ii) Mínigh na cúiseanna leis an bhfás tapa ar an gcathair seo sa domhan i mbéal forbartha.

Míniúchán 5 PSÁ @ 3 mharc an ceann **15 mharc**

(iii) Déan cur síos ar na fadhbanna a thagann chun cinn mar gheall ar an bhfás tapa seo.

Scrúdú 4 PSÁ @ 3 mharc an ceann **12 mharc**

(iv) Mínigh réiteach amháin ar na fadhbanna seo.

Míniú 3 PSÁ @ 3 mharc an ceann **9 marc**

Iomlán: 40 marc

Aguisín 1

Liosta na dTopaicí Fiosrúcháin sa Tíreolaíocht in 2017

1. Truailliú. Staidéar áitiúil.

2. Tionchar na talamhúsáide ar phatrúin tráchta.

3. Staidéar ar an imirce agus ar a tionchar ar an daonra i suíomh tuaithe nó cathrach.

4. Tionchar gníomhaíocht eacnamaíochta **amháin** ar cheantar áitiúil ó thaobh na heacnamaíochta agus an chomhshaoil de.

5. Staidéar ar an ngeolaíocht i gceantar áitiúil agus ar a tionchar ar fhorbairt an tírdhreacha.

6. Fiosrúchán ar thionchar phróiseas/phróisis an iompair agus/nó an tsil-leagain ar fhoirmiú tírghné oighreach, abhann nó cósta **amháin**.

Aguisín 2

Coimisiún na Scrúduithe Stáit

Marcanna Breise as ucht freagairt trí Ghaeilge

Léiríonn an tábla thíos an méid marcanna breise ba chóir a bhronnadh ar iarrthóirí a ghnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna.

N.B. Ba chóir marcanna de réir an ghnáthráta a bhronnadh ar iarrthóirí nach ngnóthaíonn níos mó ná 75% d'iomlán na marcanna don scrúdú. Ba chóir freisin an marc bónais sin **a shlánú síos**.

Tábla 400 @ 10%

Bain úsáid as an tábla seo i gcás na n-ábhar a bhfuil 400 marc san iomlán ag gabháil leo agus inarb é 10% gnáthráta an bhónais.

Bain úsáid as an ngnáthráta i gcás 300 marc agus faoina bhun sin. Os cionn an mharc sin, féach an tábla thíos.

Bunmharc	Marc Bónais
301 - 303	29
304 - 306	28
307 - 310	27
311 - 313	26
314 - 316	25
317 - 320	24
321 - 323	23
324 - 326	22
327 - 330	21
331 - 333	20
334 - 336	19
337 - 340	18
341 - 343	17
344 - 346	16
347 - 350	15

Bunmharc	Marc Bónais
351 - 353	14
354 - 356	13
357 - 360	12
361 - 363	11
364 - 366	10
367 - 370	9
371 - 373	8
374 - 376	7
377 - 380	6
381 - 383	5
384 - 386	4
387 - 390	3
391 - 393	2
394 - 396	1
397 - 400	0

Fiosrúchán Tíreolaíochta – Ná cuirtear san áireamh san iomlán le haghaidh marcanna breise

Tabhair faoi deara: Tá fáil ar scéim mharcála mhionathraithe le haghaidh iarrthóirí a thug faoi scrúdpháipéar mionathraithe.

Leathanach Bán

Leathanach Bán

Leathanach Bán